

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik (RP 55/2025 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- undervisningsråd Mervi Eskelinen, undervisnings- och kulturministeriet
- regeringsråd Jenni Jokinen, undervisnings- och kulturministeriet
- direktör Marja-Liisa Keski-Rauska, Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- utvecklingschef Jarkko Lahtinen, Finlands Kommunförbund
- specialsakkunnig Minttu Ilveskivi, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- arbetsmarknadsexpert Eija Meripaasi, Bildningsbranschen rf
- ledande expert Annakaisa Tikkinen, Bildningsbranschen rf
- expert, daghemsföreståndare Elina Wallin, Småbarnspedagogikens Lärarförbund SLF rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- barnombudsmannens byrå
- Nationella centret för utbildningsutvärdering
- Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)
- Touhula
- Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- Företagarna i Finland rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås ändringar i lagen om småbarnspedagogik. Det föreslås bestämmelser om ett förfarande för registrering av privat daghemsverksamhet, varvid det nuvarande tillståndsförfarandet för privata serviceproducenter slopas. Det föreslås inga ändringar i bestämmelserna om privat familjedagvård. Propositionen baserar sig på en skrivning i regeringsprogrammet för regeringen Orpo.

Betänkande KuUB 6/2025 rd

Enligt förslaget ska bedrivande av privat daghemsverksamhet i stället för tillstånd förutsätta att serviceproducenten och dess verksamhetsställen har registrerats i ett register över serviceproducenter. En förutsättning för registrering ska vara att serviceproducenten och verksamhetsställena uppfyller de föreskrivna ekonomiska och verksamhetsmässiga kraven. Registreringsprocessen ska i tillämpliga delar förbli densamma som i tillståndsförfarandet. Enligt propositionen ska emellertid bli möjligt att inleda daghemsverksamheten tidigare på så sätt att verksamheten kan inledas innan registreringsbeslutet fattas när lokalerna har inspekterats.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2026.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Propositionens innehåll och syften

Propositionen innehåller förslag till ändring av lagen om småbarnspedagogik. Förslagen går ut på att det nuvarande tillståndsförfarandet för privata serviceproducenter ska ersättas med ett registreringsförfarande för privat daghemsverksamhet. Kulturutskottet ställer sig bakom propositionens mål att underlätta det administrativa arbetet för serviceproducenterna inom småbarnspedagogiken och minska den ekonomiska risken i branschaktörernas företagsverksamhet.

När den administrativa bördan blir mindre underlättas företagens verksamhet samtidigt som nya aktörer uppmuntras att komma in i branschen, vilket är till nytta för både företagarna och barnfamiljerna. Det är ändamålsenligt att registreringsförfarandet tillåter att privat daghemsverksamhet inleds direkt då verksamhetsutövarens allmänna förutsättningar har granskats och verksamhetslokaler inspekterats. Det möjliggör smidigare verksamhetsstart. För att säkerställa att barnens bästa tillgodoses är det viktigt med föregripande inspektioner.

I propositionen föreslås det att den granskning som gäller de allmänna villkoren för serviceproducenterna framöver också ska omfatta utredning av försummelser av de skyldigheter som gäller de avgifter som tas ut av Tullen. Med stöd av den föreslagna lagen har regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (från och med den 1 januari 2026 Tillstånds- och tillsynsverket) möjlighet att få information om försummelser av de avgifter som tas ut av Tullen via de fullgöranderapporter som tas fram av Skatteförvaltningens enhet för utredning av grå ekonomi, varför ändringen inte bedöms orsaka någon administrativ börda för de privata serviceproducenterna. Kulturutskottet understöder förslaget, för det kompletterar myndighetens möjlighet att bilda sig en helhetsbild av serviceproducentens ekonomiska verksamhet och fullgörande av offentliga skyldigheter. Förslaget förhindrar mer heltäckande än tidigare att sådana aktörer som försöker uppnå konkurrensfördelar genom att åsidosätta sina skyldigheter får tillträde till marknaden.

Kulturutskottet ser det som viktigt att bestämmelserna om småbarnspedagogik lättas upp utan att äventyra tjänsternas säkerhet och kvalitet. Utskottet konstaterar att tillstånds- eller registreringsförfarandet i sig inte förbättrar servicekvaliteten. Denna säkras på andra sätt, exempelvis genom godkännande av lokaler, tillsynsmyndigheternas inspektioner och tillräcklig personaldimensio-

Betänkande KuUB 6/2025 rd

nering. Också regelbunden samverkan och ett fungerande samarbete mellan kommunala anordnare och privata serviceproducenter behövs för att säkra kvaliteten på småbarnspedagogiken.

Kulturutskottet tillstyrker lagförslaget, men med vissa lagtekniska ändringar som framgår av det nedanstående.

Ansökan om ändringsregistrering

Enligt det föreslagna 44 a § 3 mom. ska serviceproducenten ansöka om ändring av registreringen, om det sker väsentliga förändringar i vissa omständigheter som omfattas av registreringsansökan. Enligt propositionsmotiven ska man som väsentlig ändring betrakta åtminstone att verksamhetsställena ökas eller minskas, utrymmena i existerande verksamhetsställen utvidgas eller reduceras, ett verksamhetsställe flyttas till en annan adress, antalet platser inom småbarnspedagogiken ökas eller minskas eller ordnandet av skiftomsorg ändras.

Vid kulturutskottets sakkunnigutfrågning aktualiserades frågan om ändringsregistrering bör sökas också för en liten ändring av antalet platser inom småbarnspedagogiken, vilket man kunde sluta sig till utifrån specialmotiveringen till bestämmelsen. För att undvika oklarheter konstaterar utskottet att en väsentlig ändring enligt lagförslaget i fråga om platserna inom småbarnspedagogiken avser att antalet platser ökar eller minskar betydligt jämfört med det tidigare antalet platser.

Tidpunkten för ikraftträdande

Sakkunniga har varit av olika åsikt om behovet av den föreslagna lagstiftningen och i synnerhet om tidpunkten för ikraftträdandet. Enligt propositionen föreslås lagen träda i kraft den 1 januari 2026. Nya serviceproducenter i branschen ska i stället för tillstånd söka registrering för att utöva privat daghemsverksamhet. De privata tjänsteproducenter som när lagen träder i kraft är införda i registret över serviceproducenter får fortsätta sin verksamhet utan att söka registrering enligt lagförslaget. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen ska registreringsmyndigheten å tjänstens vägnar och avgiftsfritt ändra de tillstånd som beviljats serviceproducenten och ändra gjorda registreringar till registreringar enligt propositionen inom tre år från lagens ikraftträdande.

Många sakkunniga anser att det är mest ändamålsenligt att de föreslagna lagändringarna träder i kraft först den 1 januari 2027, dvs. efter det att övergångsperioden för det nuvarande tillståndsförfarandet har löpt ut. Behovet av att skjuta upp ikraftträdandet har motiverats bland annat med regionförvaltningsreformen, den tid som behövs för behövliga ändringar i informationssystemen, en jämlik granskning av serviceproducenternas verksamhetsförutsättningar samt serviceproducenternas behov av rådgivning och informationsstyrning. Andra har å sin sida ansett det vara viktigt att reformen enligt förslaget träder i kraft så snabbt som möjligt. Då kan man minska det administrativa arbetet för privata serviceproducenter som bedriver verksamhet i enlighet med det tidigare anmälningsförfarandet och göra det smidigare för nya verksamhetsutövare att inleda verksamhet.

Enligt uppgift har undervisnings- och kulturministeriet i samband med lagberedningen fört diskussioner med de organisationer som ansvarar för registret över serviceproducenter (Soteri). Enligt ministeriets uppfattning är de ändringar i informationssystemen som lagändringarna förutsät-

Betänkande KuUB 6/2025 rd

ter relativt små och kan genomföras relativt snabbt, även om tiden för att förbereda registerändringarna är kort.

Under lagberedningen har man bedömt olika alternativ och stannat för att föreslå att lagen träder i kraft den 1 januari 2026. Om lagen träder i kraft vid den tidpunkten minskar i synnerhet det administrativa arbetet för de serviceproducenter som redan är införda i registret i och med att skyldigheten enligt gällande lagstiftning att ansöka om tillstånd för verksamhet slopas.

I yttrandena har det framförts att det i registret Soteri finns daghem vars verksamhetsförutsättningar inte har bedömts efter det att de på basis av anmälan har förts in i registret. Kulturutskottet konstaterar att Tillstånds- och tillsynsverket inom ramen för sin behörighet kan kontrollera de allmänna förutsättningarna för verksamheten hos serviceproducenter som varit registrerade en längre tid, till exempel inom ramen för den systematiska tillsynen. Detta är av betydelse också med tanke på tryggheten av barnets rättigheter och tillgodoseendet av barnets bästa.

Tekniska ändringsbehov

I propositionen konstateras det att propositionen om regionförvaltningsreformen (RP 13/2025 rd) innehåller förslag till ändring av samma bestämmelser som den aktuella propositionen och att riksdagen har ombetts beakta detta och samordna de parallella propositionerna. Lagstiftningen om regionförvaltningsreformen (RSv 74/2025 rd) och den anknyttande ändringen av lagen om småbarnspedagogik (626/2025) träder i kraft den 1 januari 2026, det vill säga samtidigt som den nu aktuella lagen avses träda i kraft. Kulturutskottet föreslår därför att 42, 44, 46 och 51 § samt ingressen ändras för att samordna bestämmelserna.

DETALJMOTIVERING

42 §. Rätt att få uppgifter. I lagstiftningspaketet om statens regionförvaltningsreform ingår bland annat lagen om ändring av lagen om småbarnspedagogik (626/2025). Genom den ändrades delvis samma paragrafer som i det aktuella lagförslaget. I den tidigare antagna lagen ersattes hänvisningarna till regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården med hänvisningar till Tillstånds- och tillsynsverket. Kulturutskottet föreslår att de ändringar som gjorts tidigare beaktas och att bestämmelserna samordnas. Till följd av detta föreslår utskottet också ändringar i lagens ingress.

44 §. Rätt att bedriva privat daghemsverksamhet. I lagstiftningspaketet om statens regionförvaltningsreform ingår bland annat lagen om ändring av lagen om småbarnspedagogik (626/2025). Genom den ändrades delvis samma paragrafer som i det aktuella lagförslaget. I den tidigare antagna lagen ersattes hänvisningarna till regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården med hänvisningar till Tillstånds- och tillsynsverket. Kulturutskottet föreslår att de ändringar som gjorts tidigare beaktas och att bestämmelserna samordnas. Till följd av detta föreslår utskottet också ändringar i lagens ingress.

46 §. Införande av uppgifter i registret. I lagstiftningspaketet om statens regionförvaltningsreform ingår bland annat lagen om ändring av lagen om småbarnspedagogik (626/2025). Genom

Betänkande KuUB 6/2025 rd

den ändrades delvis samma paragrafer som i det aktuella lagförslaget. I den tidigare antagna lagen ersattes hänvisningarna till regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården med hänvisningar till Tillstånds- och tillsynsverket. Kulturutskottet föreslår att de ändringar som gjorts tidigare beaktas och att bestämmelserna samordnas. Till följd av detta föreslår utskottet också ändringar i lagens ingress.

51 §. Statligt styrsystem. I lagstiftningspaketet om statens regionförvaltningsreform ingår bland annat lagen om ändring av lagen om småbarnspedagogik (626/2025). Genom den ändrades delvis samma paragrafer som i det aktuella lagförslaget. I den tidigare antagna lagen ersattes hänvisningarna till regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården med hänvisningar till Tillstånds- och tillsynsverket. Kulturutskottet föreslår att de ändringar som gjorts tidigare beaktas och att bestämmelserna samordnas. Till följd av detta föreslår utskottet också ändringar i lagens ingress.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 55/2025 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om småbarnspedagogik

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om småbarnspedagogik (540/2018) rubriken för 42 § och 42 § 4 mom., 43 a § 1 mom. 3 punkten, 43 a § 2 och 3 mom., 44 §, rubriken för 44 a §, det inledande stycket i 44 a § 1 mom. och 44 a § 2—4 mom., 44 b och 44 c §, rubriken för 44 d §, det inledande stycket i 44 d § 1 mom. och 44 d § 2—4 mom., 45 § 2 och 3 mom., rubriken för 46 §, 46 § 1 mom., det inledande stycket i 46 § 2 mom., 46 § 2 mom. 1 och 4 punkten och 46 § 3 mom., 47 § 3 mom., 49 §, 51 § 2 mom., 58 § 1 mom., rubriken för 59 § och 59 § 1 och 4 mom. samt rubriken för 63 § och 63 § 1 mom.,

av dem rubriken för 42 § ~~och 42 § 4 mom. sådana de~~ sådan den lyder i lag 189/2024, 42 § 4 mom., 44 § 1 mom., 45 § 2 mom., 46 § 1 mom. och 51 § 2 mom. sådana de lyder i lag 626/2025, 43 a § 1 mom. 3 punkten, 43 a § 2 och 3 mom., 44 § 2 och 3 mom., rubriken för 44 a §, det inledande stycket i 44 a § 1 mom. och 44 a § 2—4 mom., 44 b och 44 c §, rubriken för 44 d §, det inledande stycket i 44 d § 1 mom. och 44 d § 2—4 mom., 45 § 2 och 3 mom., 46 § 2 mom. 1 och 4 punkten, ~~47 § 3 mom.,~~ 49 §, ~~51 § 2 mom.,~~ 58 § 1 mom., rubriken för 59 §, 59 § 1 och 4 mom. samt

Betänkande KuUB 6/2025 rd

rubriken för 63 § och 63 § 1 mom. sådana de lyder i lag 326/2022, ~~samt~~ rubriken för 46 § och 46 § 1 ~~och 3~~ mom. sådana de lyder i lag 189/2024 och 47 § 3 mom. sådant det lyder i lag 742/2023 och fogas till 44 d §, sådan den lyder i lag 326/2022, ett nytt 5 mom. och till 45 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 326/2022 och 626/2025, ett nytt 4 mom. som följer:

42 §

Rätt att få uppgifter

Tillstånds- och tillsynsverket har på begäran, trots sekretessbestämmelserna och avgiftsfritt, rätt att av andra myndigheter och av andra som sköter offentliga uppdrag få sådana uppgifter om fullgörandet av registrerings-, anmälnings- och betalningsskyldigheter i anslutning till skatter, lagstadgade pensions-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkringsavgifter eller avgifter som tas ut av Tullen och om den sökandes verksamhet, ekonomi och kopplingar som är nödvändiga för behandlingen av ansökningar som gäller bedrivande av privat daghemsverksamhet eller för utredning och tillsyn i fråga om uppfyllandet av de allmänna villkoren enligt 43 a § ~~för bedrivande av privat småbarnspedagogik~~.

43 a §

Allmänna villkor för bedrivande av privat småbarnspedagogik

En serviceproducent ska under hela sin verksamhet uppfylla följande allmänna villkor:

3) serviceproducenten får inte ha skatteskulder eller andra offentliga skulder som är föremål för utsökning eller skulder som har återsänts från utsökningen med ett medellöshetsintyg, och inte heller ha andra sådana försummade skyldigheter avseende skatter eller lagstadgade pensionsförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- eller arbetslöshetsförsäkringsavgifter eller avgifter som tas ut av Tullen, eller andra skulder som med avseende på serviceproducentens betalningsförmåga inte är obetydliga, vilka äventyrar serviceproducentens tillförlitlighet.

Om det sker förändringar i de omständigheter som avses i 1 mom. 1 eller 3 punkten, ska serviceproducenten utan dröjsmål göra en skriftlig anmälan om dem. I fråga om daghemsverksamhet ska anmälan göras till registreringsmyndigheten och i fråga om familjedagvård ska anmälan göras till det kollegiala kommunala organet i den kommun där tjänsterna tillhandahålls.

Vad som i 43 § och i 1 mom. föreskrivs om serviceproducenten, gäller även den som på grundval av äganderätt, avtal eller andra arrangemang utövar bestämmande inflytande för serviceproducentens räkning. Om privat småbarnspedagogik bedrivs av en juridisk person och dennes på äganderätt, avtal eller andra arrangemang grundade beslutanderätt överförs på någon annan, ska verksamhetsutövaren inom två veckor från det att beslutanderätten överfördes underrätta registreringsmyndigheten om saken.

Betänkande KuUB 6/2025 rd

44 §

Rätt att bedriva privat daghemsverksamhet

Privat daghemsverksamhet får bedrivas endast av en sådan serviceproducent om vilken uppgifter, och uppgifter om serviceproducentens verksamhetsställen, har förts in i det i 46 § avsedda ~~riksomfattande~~ register över serviceproducenter som förs av Tillstånds- och tillsynsverket ~~för social- och hälsovården och regionförvaltningsverken~~.

Med avvikelse från 1 mom. får en ny serviceproducent inleda sin verksamhet när serviceproducenten har ansetts uppfylla de allmänna villkor som avses i 43 a §, dess verksamhetsställe har inspekterats i enlighet med 44 b § och kommunen har lämnat en inspektionsberättelse över den genomförda inspektionen, och inga brister har upptäckts vid inspektionen.

44 a §

Uppgifter som ska lämnas för registreringen

Serviceproducenten ska lämna de uppgifter som behövs för registreringen till registreringsmyndigheten via den elektroniska tjänsten. Av en registreringsansökan som gäller bedrivande av daghemsverksamhet ska framgå

Det kollegiala kommunala organet eller en av organet förordnad tjänsteinnehavare ska ge serviceproducenten handledning och rådgivning för att göra en ansökan.

Serviceproducenten ska ansöka om ändring av registreringen om det sker väsentliga förändringar i de omständigheter som avses i 1 mom. 1–4 punkten. Av en ansökan som gäller ändring av registreringen ska framgå de uppgifter som föreskrivs i 1 mom. till den del de behövs för att avgöra ändringsansökan. Ändringen får inte genomföras förrän den har registrerats. Om ändringen gäller inrättande av ett nytt verksamhetsställe får verksamheten inledas när verksamhetsstället har inspekterats i enlighet med 44 b § och kommunen har lämnat en inspektionsberättelse över den genomförda inspektionen, och inga brister har upptäckts vid inspektionen.

Närmare bestämmelser om hur ansökan ska göras, innehållet i ansökan och de handlingar som ska fogas till ansökan får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

44 b §

Inspektion av daghemmets verksamhetsställe

Registreringsmyndigheten ska när den har fått en ansökan om registrering och i fråga om nya serviceproducenter när den har kontrollerat de allmänna villkor som avses i 43 a § begära att det kollegiala kommunala organet inspekterar verksamhetsstället för småbarnspedagogiken för att säkerställa att verksamhetsmiljön lämpar sig för det planerade anordnandet av småbarnspedagogik och uppfyller i lag föreskrivna krav. För utförandet av inspektionen ska organet få en kopia av serviceproducentens ansökan av registreringsmyndigheten. Organet ska utföra inspektionen av verksamhetsstället omedelbart efter att ha fått begäran.

I samband med inspektionen ska den som gjort ansökan för organet visa upp en plan för egenkontroll enligt 48 § samt ett i 4 § 2 mom. i lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer

Betänkande KuUB 6/2025 rd

som arbetar med barn (504/2002) avsett straffregisterutdrag i fråga om dem som arbetar med barnen och inte hör till personalen i arbetsavtalsförhållande.

I samband med inspektionen ska kommunens kollegiala organ vid behov begära utlåtande av räddnings-, byggnadstillsyns- och hälsoskyddsmyndigheterna. När organet fått utlåtandena ska det utan dröjsmål sammanställa en inspektionsberättelse till registreringsmyndigheten över inspektionen och de utlåtanden som organet har fått av andra myndigheter. Organet ska i inspektionsberättelsen anteckna uppgift om att en plan för egenkontroll och ett straffregisterutdrag visats upp. Kommunens kollegiala organ ska foga de myndighetsutlåtanden det erhållit till sin inspektionsberättelse. När inspektionsberättelsen är klar ska kommunens kollegiala organ utan dröjsmål delge serviceproducenten inspektionsberättelsen. Vid inspektioner iakttas i övrigt det som föreskrivs i 39 § i förvaltningslagen (434/2003).

44 c §

Avslutande av verksamheten

Serviceproducenten ska utan dröjsmål göra en skriftlig anmälan till registreringsmyndigheten om verksamhetens upphörande.

Registreringsmyndigheten ska sända anmälan om verksamhetens upphörande för kännedom till det kollegiala kommunala organet eller till en av organet förordnad tjänsteinnehavare i den kommun där verksamhetsstället finns.

44 d §

Återkallande av registrering

Registreringsmyndigheten ska efter att ha hört serviceproducenten återkalla serviceproducentens eller dess verksamhetsställes registrering, om

Registreringsmyndigheten ska före återkallandet av registreringen ge serviceproducenten tillfälle att inom en skälig tid som registreringsmyndigheten fastställt avhjälpa de brister som avses i 1 mom.

Serviceproducentens registrering ska återkallas också om serviceproducenten gör en skriftlig anmälan om verksamhetens upphörande till registreringsmyndigheten. Registreringsmyndigheten kan dessutom återkalla serviceproducentens registrering, om daghemsverksamhet inte har bedrivits på två år och serviceproducenten inte har gjort en anmälan om verksamhetens upphörande.

Beslut om återkallande av registrering fattas av registreringsmyndigheten. Registreringsmyndigheten ska sända beslutet om återkallande av registreringen för kännedom till det kollegiala kommunala organet eller till en av organet förordnad tjänsteinnehavare i den kommun där verksamhetsstället finns.

Personuppgifter som gäller serviceproducenten ska avföras ur registret inom ett år från utgången av det kalenderår då serviceproducenten anmäler att verksamheten upphör eller inom ett år från utgången av det kalenderår då daghemsverksamhetens registrering återkallas i situationer som avses i 1–3 mom.

Betänkande KuUB 6/2025 rd

45 §

Utseende av daghemsföreståndare och ansvarig person för familjedagvård

En privat serviceproducent ska utan dröjsmål lämna in en skriftlig anmälan om byte av daghemsföreståndare eller ändring av daghemsföreståndarens kontaktuppgifter till registreringsmyndigheten. Registreringsmyndigheten delger kommunens kollegiala organ ändringen. En privat serviceproducent ska utan dröjsmål till det kollegiala kommunala organ som mottagit en anmälan enligt 44 e § lämna in en skriftlig anmälan om byte av ansvarig person för familjedagvård eller ändring av den ansvariga personens kontaktuppgifter.

Anmälan ska innehålla daghemsföreståndarens eller den för familjedagvården ansvariga personens namn, personbeteckning, kontaktuppgifter, utbildning, arbetserfarenhet samt uppgift på verksamhetsstället.

Registreringsmyndigheten fattar beslut om ändring av uppgifterna om daghemsföreståndaren.

46 §

Införande av uppgifter i registret

Tillstånds- och tillsynsverket ~~för social- och hälsovården och regionförvaltningsverken~~ för ett register över serviceproducenter (Soteri) för registrering, tillsyn och statistikföring som gäller privat daghemsverksamhet. Registreringsmyndigheten ska registrera serviceproducenten och serviceproducentens verksamhetsställen, om de uppfyller villkoren i denna lag. Registreringsmyndigheten fattar beslut om registrering av daghemsverksamhet, ändring av registreringen eller avslag på dessa.

I registret över serviceproducenter införs

1) de uppgifter som avses i 44 a § 1 mom., 44 c §, 44 d § och 45 § 2 mom.,

4) övriga uppgifter än de som avses i 1—3 punkten som behövs för registrering och statistikföring och som inte innehåller sådana uppgifter som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

En serviceproducent ska hålla de i 44 a § 1 mom. 1, 2 och 5 punkten avsedda kontaktuppgifter som införs i registret uppdaterade och meddela om förändringar i dem via den elektroniska tjänsten. Registreringsmyndigheten svarar för de uppgifter som den fört in i registret och för att utlämnandet av dem är förenligt med lag. Tillsynsmyndigheten får använda registeruppgifterna i den omfattning dess uppdrag kräver det.

Betänkande KuUB 6/2025 rd

47 §

Offentliggörande och utlämnande av registeruppgifter

Uppgifter om serviceproducenter som upphört med sin i denna lag avsedda verksamhet får publiceras och lämnas ut i en offentlig informationstjänst i högst tolv månader efter det att registreringsmyndigheten har tagit emot anmälan om att verksamheten upphör eller efter det att registreringsmyndigheten har återkallat serviceproducentens registrering.

49 §

Förseelse som gäller småbarnspedagogisk verksamhet

Den som ordnar eller tillhandahåller privat småbarnspedagogik och som uppsåtligen

- 1) försummar att ansöka om registrering enligt 44 § eller göra en anmälan enligt 44 e §,
- 2) ordnar eller tillhandahåller småbarnspedagogik trots avslag på registreringsansökan eller trots att registreringen har återkallats med stöd av 44 d §, eller
- 3) ordnar eller tillhandahåller småbarnspedagogik eller förskoleundervisning i strid med ett sådant föreläggande eller förbud som avses i 58 §,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *förseelsesom gäller småbarnspedagogisk verksamhet* dömas till böter.

Innan åtal väcks ska åklagaren ge det kollegiala kommunala organet tillfälle att yttra sig.

51 §

Statligt styrsystem

Den regionala planeringen, styrningen och övervakningen av småbarnspedagogiken samt registreringsmyndighetens uppgifter hör till **Tillstånds- och tillsynsverket**.

58 §

Föreläggande

Om det upptäcks brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten när småbarnspedagogik ordnas eller tillhandahålls eller om verksamheten i övrigt strider mot denna lag, får tillsynsmyndigheten meddela ett föreläggande om att bristerna eller missförhållandena ska avhjälpas. När föreläggandet meddelas ska det utsättas en tid inom vilken behövliga åtgärder ska vidtas. Om klientsäkerheten så kräver, får det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas eller användningen av ett verksamhetsställe eller en del av det eller av en anordning omedelbart förbjudas. Om serviceproducenten inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet, har låtit bli att ansöka om registrering, har inlett verksamheten före den inspektion som avses i 44 b §, registre-

Betänkande KuUB 6/2025 rd

ringsansökan har avslagits eller registreringen har återkallats och serviceproducenten trots det bedriver privat daghemsverksamhet ska det bestämmas att verksamhetsstället ska stängas omedelbart.

— — — — —

59 §

Myndighetssamarbete

Tillsynsmyndigheterna och registreringsmyndigheten ska samarbeta när de fullgör de uppgifter som anges i denna lag.

— — — — —

Om en tillsynsmyndighet som avses i 52 § får kännedom om att det i en serviceproducents verksamhet finns sådana brister som avses i 44 d § och som utgör grund för återkallande av registreringen, ska tillsynsmyndigheten underrätta registreringsmyndigheten om detta. Innan registreringsmyndigheten fattar beslut om återkallande av registreringen kan den begära utlåtande av tillsynsmyndigheten.

63 §

Sökande av ändring i registrerings- och tillsynsmyndigheternas beslut

Vid sökande av ändring i ett beslut av registreringsmyndigheten eller av en tillsynsmyndighet tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Privata serviceproducenter som är införda i registret över serviceproducenter vid ikraftträdandet av denna lag får fortsätta sin verksamhet efter ikraftträdandet. Registreringsmyndigheten ska inom tre år från ikraftträdandet av denna lag på tjänstens vägnar och utan avgift ändra tillstånd som beviljats och registreringar som gjorts för serviceproducenter till registreringar enligt denna lag.

— — — — —

Betänkande KuUB 6/2025 rd

Helsingfors 19.9.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Ari Koponen saf
medlem Sandra Bergqvist sv
medlem Maaret Castrén saml
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Pia Hiltunen sd
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Nasima Razmyar sd
medlem Sara Seppänen saf
medlem Markku Siponen cent
medlem Jaana Strandman saf
ersättare Ritva Elomaa saf
ersättare Marko Kilpi saml.

Sekreterare var

utskottsråd Maiju Tuominen.

Betänkande KuUB 6/2025 rd

Reservation

Reservation

Motivering

Regeringen Marin införde tillståndsplikt för privat daghemsverksamhet, vilket var ett steg i rätt riktning. Tillståndsplikten har medfört tydligare förfaranden för att säkra kvaliteten på den privata daghemsverksamheten och säkerställa att lagen om småbarnspedagogik genomförs inom den privata daghemsverksamheten. I och med tillståndsplikten stärktes den föregripande tillsynen över privat småbarnspedagogik och tyngdpunkten flyttades allt mer från efterhandstillsyn till föregripande tillsyn, vilket är viktigt särskilt med tanke på barnens välbefinnande. Tillståndsplikten förtydligar också arbetsfördelningen mellan kommunen och tillståndsmyndigheten samt reglerar mer noggrant avgränsat vilka villkor som gäller för att få och eventuellt återkalla tillstånd. Genom tillståndsplikt för privat daghemsverksamhet blev också lagstiftningen om småbarnspedagogik enhetligare i förhållande till annan utbildningslagstiftning, samtidigt som barnets rätt till en trygg och normenlig småbarnspedagogik beaktas.

I regeringsprogrammet står det att man i fråga om privat småbarnspedagogisk verksamhet ska återinföra anmälningsförfarande i stället för tillståndsförfarandet. Syftet med detta är att underlätta det administrativa arbetet för dem som ordnar privata tjänster. Lagförslaget underlättar dock inte på något sätt det administrativa arbetet för anordnare av småbarnspedagogik. Dessutom innebär propositionen inte att det gamla anmälningsförfarandet återinförs utan i stället införs ett nytt registreringsförfarande. Den här osammanhängande politiken försvårar förutsägbarheten i anordnandet av småbarnspedagogik.

De privata daghemsaktörerna kompletterar den offentliga småbarnspedagogiken. Kommunen har skyldighet att ordna småbarnspedagogik och bör således ha prövningsrätt när det gäller behovet av kompletterande privat småbarnspedagogik. I stället för att liberalisera den småbarnspedagogiska verksamheten bör man bedöma behovet av att föreskriva om ett motsvarande anordnartillstånd för privat daghemsverksamhet på samma sätt som till exempel i fråga om den grundläggande utbildningen. Utgångspunkten för beviljande av tillstånd är då de lokala behoven av att ordna småbarnspedagogik. Den som ansöker om tillstånd ska ha yrkesmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna småbarnspedagogisk verksamhet. Verksamheten får inte ordnas i vinstsyfte, daghemmen får inte generera ekonomisk vinst eller samla in andra avgifter, och ekonomin ska basera sig på barnspecifika understöd från staten och eventuellt kommunerna.

Under det gällande tillståndsförfarandet har det upptäckts betydande brister i hur serviceproducenterna uppfyller villkoren för att få bedriva verksamhet. Trots det är avsikten med den nu föreslagna lagändringen att registrera alla serviceproducenter, oberoende av om deras verksamhetsförutsättningar är i sin ordning eller inte. Lagen om småbarnspedagogik föreskriver att man vid planering, anordnande och tillhandahållande av samt beslutsfattande om småbarnspedagogik i första hand ska se till barnets bästa. Med beaktande av barnets bästa är det inte ändamålsenligt att belöna de serviceproducenter som velat undgå inspektioner för att få tillstånd.

Tillståndsmyndigheten bör också försäkra sig om att sökanden faktiskt har förmåga och kapacitet att ordna daghemsverksamhet. Innan tillståndet beviljas ska det också utredas om anordnaren har

Betänkande KuUB 6/2025 rd

Reservation

ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet också om kundantalet minskar. Det är en oro-väckande ändring om det bara krävs en anmälan för att daghemsverksamhet ska få inledas av praktiskt taget vem som helst eller av vilket företag, vilken organisation eller ideell eller religiös förening som helst utan att serviceproducentens allmänna förutsättningar kontrolleras på för-hand. I Sverige har slopad tillståndsplikt lett till att kvaliteten på den småbarnspedagogiska verk-samheten varierar stort, och antalet småbarnspedagogiska enheter med ideologisk inriktning har ökat. Också ur arbetstagarnas synvinkel är det viktigt att man försäkrar sig om verksamhetsutö-varens beredskap att erbjuda sakliga och trygga arbetsförhållanden och fullgöra sina arbetsgivar-skyldigheter.

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att lagen träder i kraft den 1 januari 2026. Nya serviceproducenter som kom-mer till branschen ska då, i stället för ett tillstånd, ansöka om registrering för att utöva privat dag-hemsverksamhet.

Många av dem som yttrat sig, bland annat regionförvaltningsverken, Tillstånds- och tillsynsver-ket för social- och hälsovården, Kommunförbundet och OAJ, vill senarelägga ikraftträdandet.

Det anses problematiskt att tillståndsförfarandet ska slopas och registreringsförfarandet införas under övergångsperioden den 1 januari 2023—31 december 2026 (ändringsförfattning 13.5.2022/326). Tidsplanen är för stram för att de ändringsarbeten som registreringsförfarandet kräver ska bli klara innan lagen träder i kraft. Soteri-registret över privata serviceproducenter, som drivs av regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovår-den, är liksom e-tjänsten och handläggarens elektroniska arbetsbord (Sampo) fortfarande bristfäl-liga. Utvecklingsarbetet pågår särskilt vad gäller social- och hälsovårdens funktioner, vilket i sin tur förbrukar tidsresurser som kunde användas för att utveckla systemet för småbarnspedagogi-ken. Övergången från tillståndsförfarande till registreringsförfarande kräver att ändringar görs i alla ovan nämnda elektroniska system.

Om de ändringar som lagändringen förutsätter inte har kunnat göras i e-tjänsten, registret och det elektroniska arbetsbordet före den 1 januari 2026, måste registreringarna tillfälligt göras manu-ellt vid regionförvaltningsverken. Detta medför behov av tilläggsresurser och betydande dröjs-mål i registreringsprocessen samt ett tryck på att höja registreringsavgifterna. Om lagändringen genomförs ökar dessutom oundvikligen behovet av informationsstyrning till serviceproducenter-na och kommunerna. Det är dock svårt att tillgodose detta behov inom den föreslagna tidsplanen för ikraftträdandet, eftersom regionförvaltningsreformen träder i kraft vid samma tidpunkt.

Ett annat orosmoment är reformen av statliga ämbetsverk och regionförvaltningsverkets arbets-börda i fråga om att hantera den här helheten.

Lagförslaget gör lagstiftningen osammanhängande i onödan och försvårar dessutom väsentligt myndigheternas verksamhet när tidsplanen är för snäv.

Betänkande KuUB 6/2025 rd
Reservation

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors 19.9.2025

Eeva-Johanna Eloranta sd
Tuula Haatainen sd
Pia Hiltunen sd
Pia Lohikoski vas
Nasima Razmyar sd